Окружний Повідник ОУН Жовківщини, Рави-Руської та Любачівщини Олекса Снігур-Дмитро Богуш за поданням Жовківської газети «Відродження». До Дня Героїв!

Олекса Снігур-Дмитро Богуш як Окружний провідник господарки Проводу ОУН

Праця "Олекса Снігур — Дмитро Богуш як Окружний провідник господарки Проводу Організації Українських Націоналістів Жовківського, Рава-Руського та Любачівського районів під псевдо "Економ" пролиє світло на малодосліджену проблему національно-визвольної боротьби українського народу у 40-50 роках XX століття.

Проаналізуємо діяльність українця з села Верхрати Олекси Снігура як Окружного провідника господарки проводу ОУН Жовківського, Рава-Руського та Любачівського районів.

1940 року Олекса Снігур через переконання та національну свідомість вступає в Організацію Українських Націоналістів (ОУН).

В 1941-му на українську землю вступило німецьке військо, й Олекса Снігур отримує наказ від проводу ОУН переїхати до Рави-Руської й організувати там українську книгарню, яку, організувавши, назвав "Наше Слово". В книгарні за його участю налагоджується зв'язок із трьома районами: Жовківським, Рава-Руським та Любачівським Крайового проводу ОУН, який знаходився у Крахові з окружним проводом ОУН у Раві-Руській та з обласним проводом ОУН, що є в Львові.

Із 1941 року книгарня "Наше Слово", де працював Олекса Снігур під псевдо "Економ", активно працювала і одночасно виконувала всі завдання ОУН до приходу Червоної армії в 1944-му.

Для організації книгарні "Наше Слово" він позичив в банку міста Рави-Руської 3 тисяч злотих. В центрі "Ринку" (центральна частина Рави-Руської), він знайшов приміщення, яке переобладнав під книгарню. Після отримання грошей у банку і впорядкування приміщення під книгарню Олекса Снігур поїхав до Львова для реєстрації книгарні та закупівлі українських книжок. З реєстрацією він мав труднощі, оскільки був ще молодим, а трохи старший чоловік також звернувся до німецького уряду у Львові про утворення книгарні. Про це він мав розмову з німецьким урядом у Львові. До німецького уряду в питаннях організації та затвердження книгарні в Раві-Руській ходила дружина його родича Стефанівського. Німецький урядник, який мав прізвище Стар, надав законне право організовувати книгарню, а конкуренту з Рави-Руської — тільки право на продаж газет.

Після офіційного облаштування книгарні, Олекса Снігур робив оптові закупки українських книжок у Львові. В основному це були українські книжки Товариства "Просвіта" для дітей та юнаків, менше — для дорослих, адже ОУН ставила перед ним завдання гартувати молодь. Закупівлі Олекса Снігур робив щотижня (із Рави-Руської до Львова зі "Союзу Кооперативів" раз в тиждень їздив вантажний автомобіль, який доставляв замовлені книги).

Його добрий знайомий Захарій Шупер, окружний провідник ОУН, в який входили Жовківський, Рава-Руський і Любачівський райони, і котрому Олекса Снігур підпорядковувався, мав осідок окружного проводу ОУН в Рава-Руському районі, а отже мав з ним безпосередні контакти в магазині "Наше Слово".

Віктор ІДЗЬО.

(Далі буде).

Обгворюємо статтю в газеті «Відродження»
До Дня Героїв!

Олекса Снігур-Дмитро Богуш як Окружний провідник господарки Проводу ОУН

Початок — у № 41.

В Окрузі, до якого входили Жовківський, Рава-Руський і Любінський райони, було щонайменше 20 осіб (20 кущів). Усю роботу в районі як районний провідник ОУН під псевдо "Зарубо", який підпорядковувався окружному провідникові ОУН Захарію Шулеку, Олекса Снігур знав їх, позаяк недорозвіз влаштовував для них зустрічі в кінотеатрі "Наша Слава"...

Він також знав усю структуру ОУН у Жовківському, Рава-Руському та Любінському округах усіх районних провідників ОУН, оскільки через його кінотеатр "Наша Слава" в Рава-Руській проходили всі канали зв'язку та вся кореспонденція з Крайового проводу, що був у Кракові, до окружного проводу ОУН в Рава-Руській та Жовві до обласного проводу ОУН, що був у Львові.

На жаль, добре налагоджений зв'язок перервався восени 1944 року, коли більшовики, зайнявши Раву-Руську та Жовву, ліквідували українську кінотеатр "Наша Слава", а всі українські книги, які формували в молодоті покоління українців національно-патріотичні почуття, знищили і спалили. Так, на жаль, трагічно завершилась діяльність Рава-Руської кінотеатр "Наша Слава", яку Олекса Снігур із працівниками організував та зарекомендував у невеликому розмірі у Львові. А проіснувала вона з 1941 до 1944 року.

Спочатку, наголошує О.Снігур, з 1943 року обласний провід ОУН був у лісових околицях Рава-Руського та Жовківського району, а пізніше, з відходом більшовиків, 1941-го тиждня до Львова, на його місці залишився окружний провід ОУН, який очолював діяльність ОУН в Жовківському, Рава-Руському районах Львівської області України та Любінському районі на українських землях, що сьогодні входять до складу Польщі.

Олекса Снігур як окружний провідник господарки ОУН в Жовківському, Рава-Руському окрузі теж мав свою безпосередньо керівника, обласного господарника Проводу ОУН. До 1944 року ним був учитель торговельної школи у Раві-Руській. Він викладав у школі німецьку мову провінції і повідомив, він уже не пам'ятає...

Структура Окружного проводу ОУН в Жовківському, Рава-Руському районах, як наголошує О. Снігур, була такою: найвищий господарський підрозділ очолював куренний господарник, далі районний господарник, окружний господарник, обласний господарник і крайовий господарник.

Провідники господарки мали свої сталі місця, куди приходила секретна пошта і розпорядження та накази від проводу ОУН.

Його постійне місце знаходилося в селі біля містечка Мигорова. Він раз у тиждень приходив на постійне місце, щоб забрати пошту від проводу ОУН для місцевих організацій ОУН.

У господарк, якому місцевий курінь ОУН наказав утримувати районний відділ господарки, він, якого так знали під псевдонімом "Економ", розквартирував свій районний відділ господарки. В цьому господарк, якого він називав тільки по прізвищу, районний відділ господарки знаходився у конспіративному стані.

Про те, що тут базувався районний відділ господарки, мало хто знав... Власне, звідти він – "Економ", вів всю свою роботу в довіреному йому ОУН районі.

У такій структурі працювала вся

система господарки ОУН, починаючи від Крайового господарника і закінчуючи кущовим, де ще в кожному конкретному районі районний господарник підпорядковувався районному провіднику ОУН, оскільки господарка входила до компетенції і підпорядкування проводу ОУН.

Із найвищим за рангом крайовим господарником він не зустрічався ніколи, і не знав, хто ним був, тільки було відомо, що во наказ йдуть від нього. "Економ" тільки особисто знав обласного провідника господарки, якому безпосередньо підпорядковувався, і який, з метою конспірації, часто змінював своє розташування і розміщення.

"Економ" як окружний провідник господарки ОУН в Жовківському, Рава-Руському районах часто в цілях справи зустрічався з обласним провідником господарки, що коли була велика необхідність у зустрічі. А взагалі вся робота велась через кореспонденцію, яку передавали через кур'єрів.

Із обласним провідником вони обговорювали можливість виконання так чи інших наказів Обласного і Крайового проводів ОУН, обговорювали всі поточні і майбутні справи і можливість їх виконання у довіреному "Економу" ОУН окрузі та в Жовківському, Рава-Руському районах.

Віктор ІДЗЬО. (Далі буде).

Обгворюємо статтю в газеті «Відродження»
До Дня Героїв!

Олекса Снігур-Дмитро Богуш як Окружний провідник господарки Проводу ОУН

Початок — у №№ 41, 42.

В окрузі господарки входили Жовківський, Рава-Руський і Любінський райони, це були великі території, на яких треба було прикласти багато зусиль, щоб організувати господарську діяльність ОУН, основа якої була в підтримці життєдіяльності підпілля ОУН та підрозділів УПА.

Ця була найважча посада в структурі господарки і системи ОУН, до якої "Економ" ставився дуже відповідально, вже узгоджував з обласним провідником господарки. Ставив до відома районного провідника ОУН, якщо ця його діяльність проходила в окремому, конкретному районі.

До УПА "Економ" ніколи не мав нікого стосунку, оскільки завжди перебував у проводі ОУН, в складі військової організації УПА, то як господарник підтримував усіми засобами життєдіяльність тих підрозділів, які знаходились на території округи. Він як урядник окружний господарник ОУН, дбав про забезпечення активної життєдіяльності УПА у всіх її сферах в нашому окрузі.

Всі окружні провідники господарки, за первоначальним О. Снігуром, були виключно в підпорядкуванні проводу ОУН, і до УПА не могли застосовувати "примусовий" крок, як і всього проводу ОУН, — забезпечення політичної та господарської підтримки життєдіяльності військової системи та структури УПА.

Так 1944 року він був у Верхрині – Дагах. Там було два відділи УПА по 150 вояків, його зустріч командир — куренний на псевдо "Орест", який соправ "Економа", чи він не проїде би відділ УПА на ліквідацію від Рава-Руської. Коли він ствердив, що піде і проведе, "Орест" сказав, що "дам Вам коня і поведете відділ УПА"...

Звичайно і вони вибрались в дорогу. Цей відділ був в Холмщині і нараховував приблизно 150 вояків. Йшли вони польовими дорогами. Відділ мав три вози, на яких віз амуніцію. "Економ" знав всі дороги і тому відділ швидко перейшов річку, пройшли село Дев'ятир, в якого домів не було при дорозі. Вони пройшли 15 кілометрів, і командир подав наказ "провідника до мене"! Коли "Економ" їхав до командира, чув розмову стрільців: "То мусів би бути якийсь добрий зводій, що так добре дорогу знає...", бо вони, йдучи Холмщиною, де від села до села їх проводили різні дівчата, а тут довгий відрізок дороги відділ УПА проводив тільки один провідник. Коли "Економ" прийшов до куренного "Ореста", він витягнув карту, посвітив і наказав показати, де вони знаходились, а треба було ще 3 кілометри йти до битої дороги Рава-Руська — Нимерія...

Звичайно, наголошує О. Снігур, тоді нею ходили німці. Підійшовши до дороги цілим відділом, вони побачили, що на дорозі нікого не було, і вони успішно перейшли через неї. Далі йшли дорожою лісом кілометрів 8 і дісталися до села Монастирець, де і розташувався відділ. Командир вислав розвідників, щоб з'ясувати ситуацію навколо відділу. За кільканадцять хвилин почалася стрілянина з автоматів "ППШ", "Економ" був тоді біля командира. Прийшли два стрільці зі здобутими новими автоматами "ППШ". Вони вивели більшовицьку партизанську розвідку, яку ліквідували, а зброю, три автомати ППШ, відібрали від більшовицьких солдатів.

Вранці командир залишив "Економа" і дав доручення йти в Угнівщину і вирядити 20 тонн муки та збіжжя до Карпат. "Економ" вирушив у дорогу. Дійшов до дороги Львів — Рава-Руська, залег в житі, яке було великим, а дорога ніколи не була вільною. Південні чекав, поки перейшов дорогу. Дорога була магістральною, німці їздили як в одну, так і в іншу сторону. Врешті перейшов дорогу, прийшов за три кілометри у знайоме село Кам'янку і почув здалека кулеметну стрільбу, яка переросла у безперервну стрілянину. Ніхто з людей не знав, що там робиться і хто стріляє. Від місця стрільби, наголошує О. Снігур, за 12 кілометрів була дорога Сокаль — Рава-Руська. Десь через годину дійшла до них звістка, що більшовики прорвали на бузі німецький фронт і йдуть на Раву-Руську. "Економ" знову повертається до куріного "Ореста", звідки вийшов, було комендантів 10 кілометрів. Досить пізно ввечері дійшов до командира, та стрілковий не хотів його допустити до нього, бо командир спав. Якось він відвернувся, і О. Снігур таки увійшов до командира і доповів, що вже йдуть більшовики, а він на "Економа" накричав, щоб той не поширював злої пропаганди. Так сперечались 20 хвилин, коли почувся вистріл. До командира прийшов німець, який загубився в лісі, він стверджував, що вже більшовики наступають, і знаходяться від відділу за 5 кілометрів. В близьких селах було ще два відділи УПА по 150 вояків і там зібрався весь курінь.

Вранці весь курінь зібрався з 5 возами амуніції та продуктів і вирушив на Яворівський полігон. Там в лісі ми зустріли німців, знімався бій, який тривав, можливо, півдня. Німці зорієнтувалися, що вояки УПА — небільшовицькі партизани, і розпочалися переговори. В куренного "Ореста" були два поранені, про втрати німців "Економу" не відомо. Командир дав йому фіру з 2-ма пораненими і ще грошей (приблизно півмільйона золотих), які "Економ" за дорученням мав зв'язати до Кракова, і отримати у потрібних людей з ОУН пароль. Поранених "Економ" віддав медсестрі, а гроші ОУН. В селі Кракові "Економ" переночував два дні, дальше він вийшов із села і дійшов до с. Любінь. Цей шлях він подолав за 3 дні, який пройшов по зв'язку ОУН.

Дійшовши до Любіня — Пшемишль, хоча воно недалеко від Верхрани, але його він не знав. В цей час "Економ" змінив сабровки, замість карабіна його сабровки пістолетом системи наган на всім патронів. Тут же його заховали у криївці, де він ще з одним товаришем прохували до 9 години ранку. В селі було спокійно, їх запросили до хати на сніданок. Опісля прийшла дівчина зі листою, що більшовики в селі. Вони не було часу їм їти до криївки. "Економ" з невідомим йому досі чоловіком ОУН поспішили у поле. "Економ" біг в сторону польського села. Відбігши 500 метрів від села, його поранили в праву ногу вище коліна. Лежучи на землі, він витягнув пістолет і хотів застрелитись, не дорозі, кинем у руки більшовикам, та знову вспокоївсь, шепнув: "А може ти видержиш", і "Економ" вигорнув з землі яму і сховав там зброю з собі гранату і поставив там пістолет і запорнув лісом. "Економ" відходився на тіжть метрів від схованої зброї. До нього підійшли два бійці Червоної армії, перев'язали поранену ногу, обшукали, і, знайшовши тільки бинт, сказали, що він санітар. Проігнорували пораненого 700 метрів до командира, останній полицеві бив "Економа" по пораненій нозі із запитанням, де є більше вояків УПА, не питаючи ні прізвища, ні імені, ні звідки він. Тоді біці викупили його під пліт на конюшні, не давали йому нічого пити. Там він пролежав до вечора.

Віктор ІДЗЬО.
(Далі буде)

Обгворюємо статтю в газеті «Відродження»
До Дня Героїв!

Олекса Снігур-Дмитро Богуш як Окружний провідник господарки Проводу ОУН

Віктор ШЛЬО.